

ספרי' — אוצר החסידים — ליובאוויטש

לקוטי שיחות

מכבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל
שניאורסאהן
מליובאוויטש

חוקת — ג' תמוז

מתורגם ומעובד לפי השיחות של לקוטי שיחות חלק כח
(תרגום הפשי)

יוצא לאור על ידי
„מכון לוי יצחק“
כפר חב"ד ב'

שנת חמשת אלפים שבע מאות ושמונים ושתיים לבריאה
מאה ועשרים שנה לכ"ק אדמו"ר מלך המשיח

חוקת – ג' תמוז

רק לאחר הגאולה ב"ב תמוז³, כיון שאי אפשר לברך ברכה זו „עד שיצא מהסכנה לגמרי .. עד שיחזור לבוריו לגמרי“⁴].

אך בעצם הגאולה יש מעלה דוקא בהתחלת הגאולה על-פני שלמות הגאולה. כי, בנוסף לכך שבהתחלה יש מעלה של שבירת הקשיים של „כל התחלות קשות“⁵, הרי בנוסף לכך בהתחלת הגאולה מתרחש שינוי והפיכת המצב מגלות לגאולה,

[ובמיוחד בענייננו, כאשר⁶ שינוי המצב בפשטות, אשר התרחש על ידי הגאולה בג' תמוז – שחרור מבית הסוהר (במיוחד במצבה של המדינה ההיא בימים ההם)⁷ ומעבר אפילו למצב של גלות בעיר החוקה – היה עצום, מכמה בחינות, יותר מאשר ההבדל בין שהייתו בגולה לבין יציאתו חפשי לביתו, במיוחד כאשר גם בהיותו בביתו הוא היה נתון תחת השגחתו של השלטון ההוא],

הרי בנוסף לכך ידוע, שבהתחלתו של כל דבר כלול הדבר כולו. כפי שאנו מוצאים בענין של ראשי תיבות – שהוא על-פי התורה ומופיע גם בתורה⁸ – שהאות הראשונה של המלה

א. ג' תמוז – בפרשת חוקת

ג' תמוז, היום שבו שוחרר כ"ק מוריי-וחמי הרבי מבית הסוהר, חל, (בחלק מן השנים) סמוך לשבת פרשת חוקת – לפעמים בשבוע של פרשת חוקת, ולפעמים¹ בימים ה„מתברכים“ משבת פרשת חוקת.

לפי אמרתו המפורסמת של השל"ה², שכל מועדי השנה – כולל המועדים דרבנן – נרמזים בפרשיות התורה הנקראות בשבתות שבהן חלים מועדים אלו, מובן, שבפרשת חוקת יש רמז לגאולה של ג' תמוז.

ב. ג' תמוז – התחלה;

י"ב-י"ג תמוז – שלמות

הגאולה

בגאולתו של הרבי היו, באופן כללי, שני שלבים: בג' תמוז הוא שוחרר מבית הסוהר, אך נשלח לגלות לשלש שנים. רק לאחר מכן, ב"ב-י"ג תמוז הוא שוחרר לגמרי, גם משליחתו לגלות, ויכול היה לשוב לביתו.

יוצא מכך, שבג' תמוז היתה התחלת הגאולה, ובי"ב-י"ג תמוז היתה שלמות הגאולה.

ולכן יש מעלה בג' תמוז על-פני י"ב-י"ג

תמוז:

אמנם, חג הגאולה נקבע דוקא לי"ב-י"ג תמוז, כי „חג“ ושמחה גלויה קובעים כאשר הגאולה היא בשלמות,

[בדומה לברכת הגומל, אשר הרבי בירכה]

3) סה"מ קונטרסים ח"א קעה, א. ס' התולדות אדמו"ר מהוריי"צ ח"ג ע' 221. – וכן אמר אז (לאחרי הגאולה די"ב תמוז) מאמרי ד"ה ברוך הגומל (נדפסו בסה"מ קונטרסים שם; סה"מ תרפ"ז).

4) סדר ברכת הנהנין לאדה"ז פי"ג, ס"ה.

5) מכילתא (ורש"י) יתרו יט, ה.

6) ראה בזה – לקו"ש [המתורגם] ח"ד ע' 297. ועוד.

7) שאז היתה סכנת נפשות ממש, כדלקמן ס"ה.

8) ראה שבת קה, רע"א: מנין ללשון נוטריקון מן התורה

כו'. ובכ"מ.

1) כן ה' בשנת תרפ"ז (שנת המאסר והגאולה) וכן בקביעות שנה זו (תשרי"מ).

2) חלק תושב"כ ר"פ וישב.

רומות למלה כולה⁹, וכדומה¹⁰. וכך בעניננו: גאולתו של הרבי נרמזת ו"כלולה" בשלמותה בהתחלתה בג' תמוז.

ג. מסירות נפש ללא חישובים ומגבלות

מאסרו וגאולתו של הרבי קשורים, באופן כללי, לעבודתו בהרבצת התורה והחזקת היהדות והפצתם במדינה ההיא, אשר דרשה בימים ההם מסירות נפש בפועל.

יותר מכך: כאמור מספר פעמים¹¹, לא היתה זו מסירות נפש רגילה, אלא מסירות נפש בלי שום מגבלות וחישובים. אילו היו עורכים חישובים אם יש סיכויים להצליח בעבודה זו בדרך הטבע, וכדומה, לא היה מקום לעסוק בה, ובודאי שלא למסור את הנפש על כך, וכל־שכן וקל־יחומר¹² – לא לסכן את חיי תלמידיו ושלוחיו למען עבודה זו.

ואופן זה של מסירות נפש, ללא כל חישובים, היה ניכר בגלוי בהנהגתו של הרבי בכלל, ובמיוחד בקשר לגאולתו בג' תמוז, עד אשר עצם ה"תאריך" של ג' תמוז (בקשר לגאולה) מזכיר את מסירות נפשו, כפי שיוסבר להלן.

ויש לומר, שהקשר של גאולת ג' תמוז לדרגה זו של מסירות נפש, ללא שום הגבלות של "חישובים ושיקולים", נובע מכך שבהתחלת הגאולה היתה צריכה לבוא לידי ביטוי המשמעות הכללית של המאסר והגאולה.

(9) עיין שער היחוד והאמונה פ"ב. ועוד.

(10) כמו ענין, "ראש השנה" שבו כלול החיות של כל השנה (לקו"ת ר"ה נג, ד. שם נה, א. עטרת ראש בתולתו בארוכה. ועוד).

(11) ראה בארוכה לקו"ש [המתורגם] ח"ה ע' 329

ואילן. ועוד.

(12) ראה לקו"ש שם ע' 330.

ד. "מוכן להישאר במאסר, ובלבד שלא לנסוע בשבת"

הרבי, בעל הגאולה והשמחה, סיפר¹³, שביום חמישי, א' דראש חודש תמוז, לפני הצהריים, בישרו לו על שחרורו מבית הסוהר ועל שליחתו לשלש שנים לגלות בעיר קאסטראמא. עם זאת הודיעו לו, שביום שחרורו מן המאסר, יותר לו לבלות שש שעות עם בני ביתו והזהירו אותו שבערב יהא עליו לעזוב את עירו ולנסוע לקאסטראמא.

כיון שהיה זה ביום חמישי, שאל הרבי: מתי יגיע לקאסטראמא? והשיבו לו, שהוא יגיע לשם בשבת. הרבי אמר, שבשבת לא יסע בשום אופן. ורק לאחר מאמצי השתדלות מיוחדים אצל גורמי הממשלה, הצליחו להביא לידי כך, שהרבי יוכל לנסוע ביום ראשון, ג' תמוז, ועד אז הוא נשאר במאסר.

אחד האנשים שביצע בפועל את מאסרו של הרבי אמר לו, שאם הוא לא יסכים לנסוע ביום חמישי בערב ולהגיע בשבת לקאסטראמא, הרי שהלה לא ישחררו כלל מן המאסר. על כך השיב הרבי, שהוא מוכן להישאר במאסר זמן רב ככל שיהיה, אך בשבת הוא לא יסע בשום אופן!

ה. סכנה ודאית אל מול ספק נסיעה בשבת

דרך זו של עמידה בתוקף על אי־נסיעה בשבת, טעונה הסבר:

על ידי אי־הסכמתו לנסוע מיד לקאסטראמא, כאשר כבר הסכימו לשחררו מבית הסוהר, ונכונותו להישאר במאסר,

(13) ראה ספר השיחות תש"א ע' 139. ס' התולדות שם

ע' 212 ואילן. לקו"ש [המתורגם] ח"ד ע' 44.

הימצאות ברכבת אינה עשיית מלאכה. ואם כך, תמוה ביותר, לכאורה: מדוע התייצב הרבי בכל תוקף נגד נסיעתו בהכניסו את עצמו מיידית למצב של סכנה. לכאורה, היה עליו ראשית כל לצאת מיד מסכנה זו של בית הסוהר, ורק לאחר מכן לחפש דרכים להימנעות מנסיעה בשבת?

1. מסירות נפש בכל הענינים

מסירות נפש כזו ראו אצל הרבי בכל גישתו לעבודה של הפצת התורה וחיווק היהדות במדינה ההיא.

אדה"ו סת"ד ס"ב, "שנהגו כהאומרים שעכשיו אין לנו רשות הרבים גמורה", ובמילא אין איסור תחומין של תורה, אלא דרבנן.

אבל אין לומר דכאן מותר, דכיון שהוא למעלה מיו"ד שהוא רק ספק, ובספק דרבנן מקילין (שו"ע אדה"ו סרמ"ח ס"ג. סת"ד ס"א) – כי ברחב ד' יש תחומין גם למעלה מיו"ד (שו"ע אדה"ו סת"ד ס"א), שלכן הולך בקרון אע"פ שגבוה י"ט יש בו משום תחומין (שו"ע אדה"ו סרס"ו ס"ז). וראה גם שו"ת חת"ס שם, שו"ת שואל ומשיב חמישה ס"ג ועוד (כמה מהם נסמנו בכף החיים סת"ד אות ה).

אבל להעיר משו"ת חת"ס שם סצ"ח שמהלק בין קרון ע"י בהמות, שרק בזה אמרינן כארעא סמיכתא משום שא"א שתלך י"ב מיל כו' בלי שתעמוד – וקרון שהקיסור מוליכו שאין אומרים בזה (כשאינו עומד*) כארעא סמיכתא, והאיסור ברכבת הוא רק משום ספינקא [אי משום כל תיקון דאיסורא (בנדוד, אי יש תחומין למעלה מיו"ד) לחומרא אפי' בדרבנן, או מפני שלהרמב"ם חוץ לי"ב מיל דאורייתא וספינקא לחומרא]. ולסברא זו, מכיון שאדה"ו פסק (כנ"ל) אשר (א) בזמן הזה שאין רה"ר גמורה אין תחומין של תורה, (ב) למעלה מיו"ד בספק דרבנן

הכניס הרבי את עצמו מיידית למצב של ודאי סכנה:

מלכתחילה הרי נקבע לו גזר דין של היפך החיים ר"ל, ורק על ידי שתדלנות בטלו גזירה זו והמירוה לעונש קל יותר של עשר שנים, ולאחר מכן שלש שנים בגלות. גם לאחר זאת, הרי אלו אשר גזרו את דינו מלכתחילה כדלעיל לא שינו את דעתם, אלא שמדרגים גבוהים יותר בממשל הכריחו שבהישארם בתפקידם ובעוצמתם הרי הם יבטלו פרט זה וישחררו את הרבי מן המאסר, ואם כך מובן, שהישארותו ברשותם בבית הסוהר במצב זה היא סכנת נפשות ממש. במיוחד כאשר עצם סירובו של הרבי לנסוע בשבת עוררה אצלם כעס נוסף ועצום: מרידה נגד פקודתם, פירסום בבית הסוהר שלהם אודות שמירת שבת בהיקף נרחב בין כל הפקידים והאסירים, ומניעת ביצוע מזימתם לגרום לכך שהרבי יסע בשבת¹⁴.

מצד שני, כיון שהיציאה מבית הסוהר היתה צריכה להיות ביום חמישי, הרי חילול השבת היה (א) לא באותו זמן בכלל, (ב) בגדר פגם, וכמה פנקות בכלל. שהרי לאחר השחרור ביום חמישי היתה אפשרות גדולה יותר של השתדלות, ובהנהגתו של הרבי, שהוא לא יחוייב לנסוע מיד באותו ערב. ואף אילו לא היו מצליחים בכך בזמן קצר זה, הרי נשארה יממה שלמה של נסיעה עד שבת, ובמשך זמן זה היתה אפשרות לנסות ולהשיג אישור לעצירתו באמצע הדרך עד לאחר שבת.

ואף אילו היה מוכרח להישאר ביום השבת בקרון הרכבת, הרי הוא בגדר אנוס, וזהו איסור דרבנן בלבד – איסור תחומין¹⁵, שהרי

(* וצריך בירור בנדוד (נסיעת כ"ק מו"ח אדמו"ר לקאסטוראמא) – האם ויתרה הרכבת עומדת באמצע הדרך (בשבת).

14) ראה ס' התולדות שם.

15) ראה שו"ת חתם סופר ח"ו ס' צו (ובעוד אחרונים) בדרכבת ליכא אלא משום איסור תחומין, וראה שו"ע

אם יסע או לקאסטראמא אם לאו – מדוע נהג הרבי גם במקרה זה במסירות נפש כוונ?
ואדרבה: על ידי פעולה זו הוא מעמיד בסכנה את כל עבודתו בהרצת התורה וחיוזק היהדות!

ז. קידוש השם או חילול השם

ויש לומר, שההסבר לכך הוא: בענין זה לא עמדה לדיון השאלה אם למסור את הנפש למען השבת אם לאו, אלא ביתר עומק התעוררה כאן שאלה של קידוש השם או חילול השם:

מטרת מאסרו של הרבי היתה להפריע לפעולותיו בהפצת היהדות. אילו יצויר שהרבי לא היה מתנגד מיד לפקודתם לנסוע מיד לאחר שחרורו, כרצונם, שהרבי יסע בשבת – היה זה נצחון עבורם: הרבי „הסכים“ לנסוע בשבת.

כל השומעים על הסכמה זו, לא היו יודעים את כל החישובים והשיקולים הכרוכים בכך, שבחשאי ממשיכים בשתדלנות ובודאי יצליחו להשיג אישור שהרבי לא יסע בשבת וכו' –

וכפי שהוסבר מספר פעמים, שכאשר מדובר על קידוש השם או חילול השם אין זה משנה אם מדובר על איסור חמור ביותר או איסור קל ביותר, אלא מתחשבים רק בכך שאנשים אחרים עלולים להבין זאת כענין שלילי¹⁸.

ח. חטא מי מריבה – מניעת קידוש השם

זהו הקשר שבין ג' תמוז לבין פרשת חוקת:

18 ראה רמב"ם הל' יסודי התורה פ"ה הי"א (אבל לא נאמר שיש לחסור נפשו על הענינים שהובאו שם).

כאמור מספר פעמים¹⁶, נהג הרבי במסירות נפש זו לא רק בענינים שחייבים למסור עליהם את הנפש, אלא אף בענינים שהם בבחינת „הרשות בידו“. יותר מכך: כפי שכבר הוסבר פעם בהרחבה¹⁷, היתה לו מסירות נפש גם לענינים אשר כמה גדולי וחכמי ישראל סברו שאין למסור עליהם את הנפש.

כאשר מדובר בעבודה הכללית של הרבי במדינה ההיא, עדיין ניתן להבין מדוע נהג באופן זה. כי בראותו שמצבם של ישראל שם הוא כך, שעצם קיומם של יהודים ושל יהדות שרוי בסכנה עצומה – שלא יכבה נר ישראל ח"ו, ובהכירו בשליחותו כנשיא ישראל, אשר צריך לדאוג לקיום עם ישראל, לא התחשב הרבי במסירות נפשו עבור ישראל בשום חישובים או הגבלות.

אך בעניננו, כאשר אין מדובר בענין הנוגע ל„טובת“ הרבים והציבור, אלא בשאלה הקשורה, לכאורה, רק למעשיו באופן פרטי –

מקילין** – לכאורה מותר להפליג לפני השבת (ראה סרמ"ח שם). ולהלכה כבר אסרו באחרונים בפשטות הנסיעה ברכבת הברזל וכיו"ב בשבת (כנ"ל). ואכ"מ.

16 ראה הנסמן בהערה 11.

17 לקו"ש [המתורגם] ח"ח ע' 348. וראה שם שי"ל שמסנ"פ דכ"ק מו"ח אדמו"ר או היתה כעין קנאות דפינחס, שמלכתחילה היתה, „שלא ברצון חכמים .. אלו"י (שראו שצדק מלכתחילה – ע"י) שקפצה עליו רוח"ק ואמרה והיתה לו גו" (ירושלמי סנהדרין פ"ט ה"ז), שכמה חכמי וגדולי ישראל סברו שאין לו למסנ"פ כו'. עיי"ש.

** ולהעיר משו"ע אדה"ז סרמ"ח בקו"א סק"ג דאף גבי קרון אף למ"ד י"ב מיל דאורייתא אין איסור דאורייתא דלכ"ע לא שייך תחומין כשהספינה הולכת. ע"ש. וכבר העיר בס' זכרון יוסף (ברדיוב. תרפ"ט) את ריא שלכאורה זה סותר פסק אדה"ז בס' רטו שם דבארקון יותר מ"ב מיל (להאומרים שהוא מה"ת) יש תחומין מה"ת ואכ"מ.

שהוא כלל לא ייבהל ולא „יתרגש“ מהם, ולא רק שלא יתחשב בהם בדברים הקשורים בגלוי ליראת שמים.

ומפני התנהגותו זו הענישו את הרבי ביסורי גוף ר"ל, היכו אותו וכו'.

בדרכו זו הרי אינו קיים השיקול של קידוש השם או פגיעה בהרבעת התורה וכו' – ומהו ההסבר לאופן זה של התנהגות הרבי?

גם ההסבר לדרכו זו נרמז מיד בשמה של הפרשה: „חוקת“, כפי שיוסבר להלן.

י. עבודת ה' באופן של חקיקה

אדמו"ר הזקן מסביר²⁴ ש„חוקה“ היא מלשון חקיקה.

מעלת החקיקה לעומת הכתיבה היא:

בכתיבה, האותיות הן בנוסף לקלף שעליו הן נכתבות. אמנם, באמצעות הכתיבה מתחברות האותיות עם הקלף, אך באופן שבו שני דברים מתאחדים. ולכן, יכול לחול בכך שינוי ואפילו ביטול – אפשר להפריד, למחוק, את האותיות מן הקלף.

לעומת זאת בחקיקה, האותיות אינן מציאות נפרדת מהדבר שבו הן נחקקות, אלא הן חלק ממציאותו. ומשום כך בלתי אפשרי להפריד את האותיות מן האבן שבו הן חקוקות, כי שינוי באותיות הוא שינוי באבן.

וכך גם ברוחניות: כאשר עבודת ה' היא רק כדבר הנוסף למציאות האדם, אפשריים בה שינויים. ייתכן מצב שבו לא יקיימו ענין מסויים בעבודת ה', מכל סיבה שהיא, כולל

בפרשת חוקת¹⁹ מסופר על חטא „מי מריבה“, שבגללו נענשו משה ואהרן ש„לא תביאו את הקהל הזה אל הארץ...“²⁰.

ולכאורה, אין מובן²¹: מה היתה חומרתו הגדולה כל כך של חטא זה, שבגללו לא נכנס משה לארץ ישראל? ובמיוחד, כאשר התורה מספרת על ענינים אחרים אשר משה נענש עליהם, אך למרות זאת לא נענש עליהם בעונש כה חמור. ודוקא חטא זה – השינוי של להכות את הסלע במקום לדבר אליו – הביא לגזירה חמורה זו, שלא ייכנס לארץ ישראל!?

ההסבר לכך נרמז בפסוק²⁰ „יען לא האמנתם בי להקדישני לעיני בני ישראל“, כפי שמבאר זאת רש"י, שמשום כך חטא זה חמור יותר מטענת משה רבינו כלפי הקדוש־ברוך־הוא „הצאן ובקר ישחט להם“²², כי שם „לפי שבטתו חסך עליו הכתוב, וכאן שבמעמד כל ישראל לא חסך עליו הכתוב מפני קידוש השם“.

כלומר, כאשר מדובר על פעולה של קידוש השם או להיפך, יש משמעות לאופן שבו מתפרש המעשה על ידי אחרים.

ט. עמידה תקיפה מול הגויים

ויש להוסיף בכך ביתר עומק:

דרכו זו של הרבי, בהתייצבו נגד הפקודה של סוהריו, היתה אצלו לא רק בהוראות הקשורות בגלוי לעניני יהדות, אלא, כפי שסיפר הרבי²³, שהוא החליט בהחלטה תקיפה,

(19) כ, ז ואילך.

(20) שם, יב.

(21) וכבר האריכו במפרשי התורה בזה.

(22) בהעלותך יא, כב.

(23) ראה תחילת הסיפור – במקומות שנשמנו בהערה

(24) לקו"ת פרשתנו (נו, א). וראה שם בחוקתי מה, א

ואילך.

(25) ושאני שבירת הלוחות דאירע בזה נס דלוחות

נשברו ואותיות פורחות" (פסחים פו, סע"ב). הדא"ג

מחש"א שם) – אף שהיו אותיות החקיקה. ואכ"מ.

לקוטי חוקת – ג' תמוז שיחות

ללא כל חישובים²⁷, אם במקרה זה חובה למסור את הנפש לפי ההלכה, או שהדבר כדאי וכו',

מסירות הנפש על כך לא היתה אצלו ענין אחר שמחוצה לו, אשר אפשר לחשוב אם לקיימו, אלא היא התקיימה אצלו מאליה: כיון שעבודת ה' היתה חלק מעצם מציאותו, עד כדי כך שבלתי אפשרי להפריד ביניהם, הרי ממיילא היו אצלו כל הענינים של עבודת ה' עד כדי מסירות נפש.

ולכן הוא מסר נפשו לא רק עבור ענינים הפוגעים בגלוי בעבודתו הרוחנית, אלא גם כדי לא „להיכנע“ לגויים שאסרוהו בכל צורה שהיא: אי־התחשבותו בהם לא נבעה משיקולים וכדומה, אלא בעצם מהותו הוא לא יכול היה להיכנע לפני אלו הפוגעים בעבודה של הפצת התורה, כיון שעבודה זו היתה חקוקה כחלק ממנו, באופן של „חוקת“.

(משיחות ש"פ חוקת תשמ"א, תשמ"ג)

אונס והכרח, ומציאות האדם לא „תשתנה“ על ידי כך.

אך כאשר עבודת ה' חקוקה במציאות האדם והיא חלק ממנו עצמו – אז בלתי אפשרית הפרדתו מעבודת ה'. נטילת ענין מסויים של עבודת ה' ממנו היא פגיעה בעצם מציאותו, כשם שפגיעה בצורת האותיות של אבן יקרה מחייבת שבירת האבן היקרה²⁵.

ולפיכך, יהודי אשר עבודת ה' חקוקה בנפשו מוסר נפשו על כל פרט ופרט של יהדות, ללא כל חישובים²⁶, כי בלתי אפשרי להפריד בינו לבין פרט כלשהו בעבודת ה'.

יא. מסירות נפש – עצם מהותו

כך היתה דרכו של הרבי:

כיון שהתורה והמצוות היו אצלו באופן של חקיקה²⁷, לכן היתה לו מסירות נפש עליהן

26 וזוהי ג"כ השייכות לתיבת „חוקת“ כפי פירושה הפשוט, חוקה שלמעלה מטעם. וראה בארוכה בכ"ז לקו"ש [המתורגם] ח"יח ע' 326 ואילך.

27 להעיר מלקו"ת פרשתנו שם (נו, רע"ג): משה .. ונחנן מה ח"ע .. אותיות החקיקה.

לזכות

כ"ק אדווננו מורננו ורבינו מלך המשיח

ויה"ר שעי' קיום הוראת

כ"ק אדמו"ר מלך המשיח (בשיחת ב' ניסן ה'תשמ"ה)

להכריז יחי, יקויים הבטחתו הק',

שההכרזה תפעל 'ביאת דוד מלכא משיחא'

יחי אדווננו מורננו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד

הוספה

בשורת הגאולה

ע.

יש לומר – שהמקדש דלעתיד (ש"בנוי ומשוכלל יגלה ויבוא מן השמים¹) יתגלה תחילה בהמקום "שנסע מקדש וישב שם"² בזמן הגלות ("בית רבינו שבבבל"³), ומשם יועתק למקומו בירושלים.

. . . ואולי יש לומר, שמרומז בלשון הרמב"ם (בהלכות מלך המשיח⁴) "ובנה מקדש במקומו" – דלכאורה: מהו הצורך להשמיענו כאן שבנין המקדש הוא במקומו? ולאידך, למה אינו מפרש המקום, "ובנה מקדש בירושלים"? – ש"במקומו" רומז גם על מקומו של מלך המשיח בזמן הגלות (לפני ש"הרי זה משיח בודאי"), היינו, שבהיותו בגלות (ששם יושב⁵ וממתין ומצפה לגאול את בני ושכינה עמהן מהגלות) בונה מלך המשיח מקדש (מעט) שהוא מעין ודוגמת המקדש שבירושלים (כמו "בי כנישתא דשף ויתיב"³, "שנסע מקדש וישב שם"), בתור הכנה למקדש העתידי, שיתגלה תחילה שם, ומשם ישוב (עם הקב"ה ובנ"י) לירושלים.

. . . ואולי יש לומר, שמ"ש במדרש⁶ ש"בשעה שמלך המשיח בא עומד על גג בית המקדש והוא משמיע להם לישראל ואומר ענוים הגיע זמן גאולתכם", קאי על גג בית המקדש דמקדש מעט שבחוץ לארץ⁷ שהוא במקום המקדש בירושלים ("שנסע מקדש וישב שם"), כי, לאחר ש"מקדש העתידי יתגלה וירד למטה לא יהי' צורך להשמיע לישראל "הגיע זמן

(1) פרש"י ותוס' סוכה מא, סע"א. ועוד.

(2) ערוך ערך שף (הובא בחדא"ג מהרש"א מגילה כט, א).

(3) מגילה כט, א.

(4) ספ"א.

(5) ראה סנהדרין צה, א: "יתיב אפיתחא דרומי".

(6) יל"ש ישעי' רמז תצט.

(7) ועפ"ז יומתק הדיוק "עומד על גג בית המקדש" – ש"גגות . . . לא נתקדשו"

(רמב"ם הל' ביהב"ח פ"ו ה"ז), שרומז על חו"ל בערך לקדושת א"י.

גאולתכם".

... יש לבאר כהנ"ל בנוגע ל"בית רבינו שבבבל" בדורנו זה – ביתו

(בית הכנסת ובית המדרש) של כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו:

... בדור זה, דור האחרון של הגלות ודור הראשון של הגאולה,

מסיימים ומשלימים "מעשינו ועבודתינו כל זמן משך הגלות"⁸ לעשות מארץ העמים ארץ ישראל גם במקום היותר תחתון דארץ העמים, חצי כדור התחתון (שבו לא הי' מתן תורה⁹), אשר, ע"י העלאת המקום היותר תחתון מעלים גם את כל שאר המקומות דארץ העמים¹⁰, וענין זה נעשה ע"י "בית רבינו" שבחצי כדור התחתון, שממנו אורה יוצאה לכל העולם, לעשות מהעולם כולו (עד לפנה הכי נדחת בקצוי תבל) ארץ ישראל, שזהו"ע ד"עתידה ארץ ישראל שתתפשט בכל הארצות"¹¹, ו"עתידה ירושלים שתתפשט בכל ארץ ישראל"¹¹, שבה יוקבעו כל בתי כנסיות ובתי מדרשות שבכל העולם כולו מחובר לבית המקדש, בגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו, נשיא הדור, שהוא המשיח (גואלן של ישראל) שבדור, ועוד וג"ו עיקר, שהוא הנשיא דתורת החסידות¹², אשר, ע"י הפצתה חוצה ("יפוצו מעינותיך חוצה", עד לחוצה שאין חוצה ממנו, בכל קצוי תבל) פועלים ביאת מלכא משיחא¹³.

ועפ"ז מובן גודל העילוי ד"בית רבינו" – "מקדש מעט" העיקרי

בגלות האחרון, "שנסע מקדש וישב שם", ולכן "הרי הוא מקום המקדש גופי' דלעתידי", ולא עוד אלא שבו יתגלה מקדש העתיד, ומשם ישוב

(8) תניא רפ"ז.

(9) ראה אגרות יקודש אדמו"ר מוהרי"צ ח"ב ע' תצב ואילך. וש"נ.

(10) "כמו בהגבהת כותלי בית שצריכים להתחיל להגבי' הקורה התחתון דוקא ואז ממילא יוגבהו העליונים הימנו, משא"כ אם הי' מתחיל מאמצע הכותל לא הי' מגבי' התחתונים" (תו"א בראשית ד, רע"א).

(11) ראה ספרי דברים בתחלתו. פס"ר פ' שבת ור"ח. יל"ש ישעי' רמז תקג.

(12) להעיר, שתורת החסידות היא בחי' היחידה שבתורה (ראה קונטרס ענינה של תורת החסידות), הקשורה עם בחי' היחידה שבישראל, נשמתו של משיח צדקנו (רמ"ז לזח"ב מ, ב. ועוד).

(13) אגה"ק דהבעש"ט – כש"ט בתחלתו.

לירושלים (כנ"ל).

ויש להוסיף, שענין זה מרומז גם בשמו¹⁴ של "בית רבינו" שבדורנו: "רבינו" – ב' שמותיו רומזים על הגאולה: שמו הראשון – יוסף – ע"ש "ביום ההוא יוסיף אדניי שנית ידו לקנות את שאר עמו אשר ישאר מאשור וממצרים גו' ומאיי הים גו' ואסף נדחי ישראל ונפוצות יהודה יקבץ מארבע כנפות הארץ"¹⁵, ושמו השני – יצחק – ע"ש הצחוק והשמחה ששלימותה בגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו, כמ"ש¹⁶ "אז ימלא שחוק פינו", "אז" דייקא, לעתיד לבוא¹⁷, כשיאמרו ליצחק (דוקא) "כי אתה אבינו"¹⁸.

ו"בית (רבינו)" – מספרו שבע מאות ושבעים¹⁹, וע"ש מספר זה נקבע שמו אשר יקראו ל"בית רבינו" בפי כל ישראל, "770"²⁰, שמספר זה הוא הגימטריא ד"פרצת", ע"ש "ופרצת ימה וקדמה וצפונה ונגבה"²¹, שרומז שמבית זה אורה יוצאה לכל ד' רוחות העולם, ובאופן של פריצת גזר, שכל ד' רוחות העולם מתעלים לדרגת ארץ ישראל ("עתידה ארץ ישראל שתתפשט בכל הארצות"), כולל ובמיוחד שכל בתי כנסיות ובתי מדרשות שבכל העולם נקבעים בארץ ישראל ומתחברים לבית המקדש, בגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו, עליו נאמר²² "פרצת עליך

14) כידוע שהשם מורה על תוכנו ומהותו של הדבר הנקרא בשם זה (תניא שעהיה"א ספ"א. וראה בארוכה תשובות וביאורים (קה"ת תשל"ד) ס"א וש"נ).

15) ישע"י יא, יא-יב.

16) תהלים קכו, ב.

17) משא"כ בזמן הגלות, ש"אסור לאדם שימלא שחוק פיו בעוה"ז, שנאמר אז ימלא שחוק

פינו" (ברכות לא, א).

18) ישע"י סג, טז. שבת פט, ב.

19) להעיר מהנהגת גדולי ישראל שלמדו רמזים והוראות בעבודת ה' גם מעניני חול כיו"ב (כמו מספר הקרון במרכבת המסע, שהו"ע עראי, ועאכו"כ בנוגע לבית קבוע), ובפרט בנדו"ד שהמספר נעשה שמו של הבית, כבפנים.

20) הן בלשון הקודש – שבע מאות שבעים, הן באידיש – זיבן זיבעציק, והן בלשון המדינה

(אנגלית) – "סעווען סעווענטי".

21) ויצא כה, יד.

22) וישב לה, כט.

פרץ", ודרשו חז"ל²³ "זה משיח, שנאמר²⁴ עלה הפורץ לפניהם"²⁵.

... בשלימות דמספר שבע (שבע מאות ושבעים) נרמזת גם שלימות עבודתו של רבינו במשך כל ימי חייו, שבע עשירות שנים, שבעים שנה (תר"ם – תש"י), ועד לגמר ושלימות עבודתו בעשור השביעי בחצי כדור התחתון (מהבית שמספרו שבע מאות ושבעים), כולל גם המשך העבודה בשנים שלאח"ז ע"י דור השביעי, "כל השביעין חביבין"²⁶ – עי"ז נעשית השלימות דמעשינו ועבודתינו כל זמן משך הגלות בכל שבעת הארצות שבעולם, ותיכף ומיד "יוסיף אדניי שנית ידו גו' ואסף נדחי ישראל גו'", עי"ז ש"פּרצת (בגימטריא שבע מאות ושבעים) עליך פרץ", "עלה הפורץ לפניהם".

ובכל זה ניתוסף הדגשה יתירה בתקופה האחרונה:

העבודה דהפצת התורה והיהדות והמעיינות חוצה מ"בית רבינו" (770) הולכת ונמשכת וביתר שאת וביתר עוז גם לאחרי (עשר שנים האחרונות ב)חיים חיותו בעלמא דין, יותר מארבעים שנה (תש"י – תש"נ), באופן ד"נתן ה' לכם לב לדעת ועינים לראות ואזנים לשמוע"²⁷, ונמצא, ש"בית רבינו" (770) הוא בבחינת "תלפיות", "תל שכל פיות פונים בו"²⁸, יותר מיובל שנים (ת"ש – תש"נ), "עד עולם"²⁹.

וענין זה מודגש עוד יותר כשרואים במוחש שהולך וניתוסף ביתר שאת וביתר עוז במספר בנ"י שבאים ל"בית רבינו", "ברוב עם הדרת מלך"³⁰ (כולל גם "מאן מלכי רבנן"³¹, ובפרט נשיא (מלך) הדור), ונעשה

(23) אגדת בראשית ספס"ג. וראה ב"ר ספפ"ה ובפרש"י.

(24) מיכה ב, יג.

(25) ולהעיר, ש"בית משיח" בגימטריא "פרצת" (770). ודו"ק.

(26) ויק"ר פכ"ט, יא. וראה ד"ה באתי לגני ה'ש"ת בתחלתו. ובארוכה – ד"ה זה תשי"א.

(27) תבוא כט, ג.

(28) ברכות ל, א.

(29) שמואל"א א, כב ובפרש"י. ירושלמי ברכות פ"ד ה"א. וראה קידושין טו, א. מכילתא

ופרש"י משפטים כא, ו.

(30) משלי יד, כח.

(31) ראה גיטין סב, סע"א. זח"ג רנג, ב – ברע"מ.

צורך והכרח להגדיל ולהרחיב עוד יותר את „בית רבינו“, ועד להגדלה והרחבה שהיא באופן דפריצת גדר, „פרצת“ (בגימטריא 770), כמו בנין בית חדש³².

וע"פ האמור לעיל ע"ד גודל העילוי ד„בית רבינו שבבבל“ – ש„נסע מקדש וישב שם“, והוא מקום המקדש גופי דלעתיד, ועד שבו יתגלה מקדש העתיד ומשם יחזור לירושלים – מובן גודל הזכות דכאו"א מישראל להשתתף בגופו ובממונו³³ (וכל המרבה הרי זה משובח) בבניית „בית רבינו שבבבל“, כהכנה לירידת והתגלות מקדש העתיד תיכף ומיד ממש.

(קונטרס בענין מקדש מעט זה בית רבינו שבבבל - סה"ש תשנ"ב ע' 465)

32) ועד להנחת אבן פינה.

[בערב ח"י אלול שנת תשמ"ח נערכה הנחת אבן פינה (להגדלת והרחבת) בית הכנסת ובית המדרש דליובאוויטש שבליובאוויטש, במעמד כ"ק אדמו"ר שליט"א, שהניח האבן פינה בידי הק'. המו"ל].

33) ע"ד ובדוגמת בית המקדש – שהכל חייבין לבנות ולסעד בעצמן ובממונם כו" (רמב"ם הל' ביהב"ח פ"א הי"ב).

לזכות

החיילת ב"צבאות השם" גיטא תחי'
ליום הולדתה החמישי לאויש"ט,
ביום ט' תמוז ה' תהא שנת פלאות בכל
ולזכות אחי' החייל ב"צבאות השם" קלמן שיחי'

*

נדפס ע"י הוריהם

הרה"ת ר' שניאור זלמן וזוגתו מרת מאטיל חוה שיחיו צייטלין